

● **Στέλιος Ράμφος**

**Χωρίς αλήθεια το μέλλον είναι
η κόλαση**

Σελ. 17

Χωρίς αλήθεια το μέλλον είναι η κόλαση

Του ΣΤΕΛΙΟΥ ΡΑΜΦΟΥ*

Οι εκλογές της 25ης Ιανουαρίου 2015 θα δείξουν πόσο μας ωρίμασε η πεντάχρονη οικονομική κρίση, τι διδαχθήκαμε από μια δυστυχία την οποία εμείς οι ίδιοι προκαλέσαμε. Αν κρίνω από την στάση της Αντιπολίτευσης, που ματαίωσε την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας και μας ωδήγησε στις κάλπες με μετέωρη την συμφωνία για την έξοδο της χώρας από το Μνημόνιο, η κοινοτική σκοπιμότητα ακόμα μια φορά υπερίσχυσε του γενικού συμφέροντος. Η φαντασίωση της εξουσίας και το άγχος της ανυπομονησίας επεκράτησαν, αφήνοντας κραταίο στην ψυχή έναν αποφασιστικό συντελεστή της κακοδιαμονίας μας.

Παραπατούμε προς τις εκλογές, υπό την πίεση δύο ισχυροτάτων συναισθημάτων: Του φόβου και του θυμού. Μας ανησυχεί βαθύτατα το ενδεχόμενο μιας καταστροφής την οποία συνεπάγεται η έξοδος από την Ευρωζώνη, ενώ είμαστε θυμωμένοι για το κακό που προκάλεσαν στον τόπο αμαρτωλές πολιτικές ηγεσίες, χωρίς ωστόσο να αναγνωρίζουμε δικές μας ευθύνες. Στην τελευταία περίπτωση η παρουσία της λογικής είναι τόσο ισχυρή, ώστε να λείπει ο κοινός νους και μαζί του το μέτρο.

Το μέτρο, που ανεκάλυψαν οι Έλληνες, όμως δεν το κατώρθωσαν ποτέ για λογαριασμό τους, αυτό το μέτρο προσφέρει με τους θεσμούς και με τον τρόπο της η Ευρώπη. Το ιστορικό όφελος που θα έχουν στην ευρωπαϊκή τους θητεία λαοί, όπως οι Βαλκάνιοι, δεν είναι η καθόλου ευκαταφρόνητη οικονομική υποστήριξη, αλλά μια ζωή με κανόνες και νόμους. «Νόμος», έλεγε ο Αριστοτέλης, είναι «ο άνευ ορέξεως νους», μια σκέψη χωρίς συναισθηματική παρακίνηση. Το αντίθετο δηλαδή από τις φωτογραφικές διατάξεις, με τις οποίες ευτελίζουμε τα νομοθετήματά μας καλλιεργώντας την δυσπι-

στία συλλήβδην προς το πολιτικό σύστημα και επευλογώντας εν τέλει την ανομία. Εννοείται μ' αυτό τον τρόπο η κοινωνία μας θα βουλιιάζει όλο και περισσότερο στο λαϊκιστικό τέλμα, οι δε κομματικοί αρχηγοί θα παίζουν ρόλους φυλάρχων που αλληλοεξοντώνονται.

Ποιο από τα δύο συναισθήματα θα επικρατήσει στην τρέχουσα συγκυρία; Ενδεχομένως όποιο φέρει τις λιγότερο παρακινδυνευμένες προσδοκίες. Όλα είναι ανοιχτά. Πάντως όσο η έγνοια του κοινού συμφέροντος βαθαινει, τόσο ο φόβος της ατομικής

Και ποιος εγγυάται ότι ακόμη και με φανταστικό μηδενισμό του χρέους σε μερικά χρόνια δεν θα το ξαναδημιουργήσουμε, όταν εξακολουθούμε να έχουμε τα ίδια μυαλά.

τύχης μπορεί να γυρνά σε ελπίδα για καλύτερη μοίρα όλων μας στην συλλογική προσπάθεια: όσο ο φανατισμός του θυμού φουντώνει επιθετικότερα, τόσο η παραφορά μπορεί να αποδεσμεύσει το ενοχικό του υπόβαθρο, οπότε κινδυνεύει να χάσει κάθε επαφή με την πραγματικότητα εν ονόματι ενός νεφελώδους μέλλοντος και να επελαύνει μη αντιλαμβανόμενος πως αυτοκαταστρέφεται.

Μην καλλιεργούμε αυταπάτες. Μόνο σε ένα τόπο με λόγο υπάρξεως την ενότητα στην αλήθεια μπορούμε να μιλάμε για μέλλον. Με δικασμένη την κοινωνία στην απλυστία μας για εξουσία, ματαιώσεως θα υψώνουμε τα λάβαρα της ανθρωπιάς και της δικαιοσύνης: Οι δρόμοι όλοι βγάζουν στο άγνωστο όσο η όρεξη του μέλλοντος επενδύει

στην μερικότητα και την ιδιοτέλεια. Αν αφαιρέσουμε την αλήθεια και το μέτρο από την ζωή μας, καταδικάζουμε σε ασφυξία την δικαιοσύνη. Η αλήθεια ανοίγει το μέλλον, αυτή έχει την δύναμη της ανατροπής. Χωρίς αλήθεια το μέλλον είναι η κόλαση.

Μπορεί οι μέρες να περνούν, όμως δεν «τρέχει» τίποτα. Πράγματι ο πνευματικός απολογισμός πέντε ετών οικονομικής κρίσεως είναι συνταρακτικά φτωχός. Ξαν να μην έχει αλλάξει τίποτα μέσα μας! Και πώς ν' αλλάξει όταν κουκουλώνουμε την αλήθεια μας και δεν ξεκινούμε από το μερίδιο της δικής μας ευθύνης για την ζοφερή κατάπτωση, αφού «φταίνει μόνο οι άλλοι»; Σ' αυτό το «φταίνει οι άλλοι» κρύβεται ο νοσηρά «αποενοχοποιητικός» πυρήνας του λαϊκισμού. Ο λαϊκισμός ανακουφίζει κολακεύοντας την ανευθυνότητα ως εσωτερική αδιαφορία και νωθρότητα. Μάλιστα στην περίπτωση μας μετέτρεψε την δυστυχία της κρίσεως σε άλλοθι, σε αποχρώντα λόγο να μείνουμε αμετανόητοι, ώστε να μην αλλάξει τίποτα. Καλό, πάντως, θα ήταν να το ξέρουμε: Οι μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα αναβάλλονται ή δεν γίνονται όχι τόσο επειδή αντιστέκονται τα διάφορα συντεχνιακά συμφέροντα, όσο διότι αντιστέκεται στην μεταβολή η εσωτερική άρνηση να αναλάβουμε το βάρος της προσωπικής μας ευθύνης.

Οφείλω επομένως να θέσω το ερώτημα: Οντως δεν έχουν να χάσουν πια τίποτα οι αδικημένοι της κρίσεως με μια πιθανή χρεωκοπία της χώρας μας και με την έξοδο της από την Ευρωζώνη ή έστω με την παραμονή της σ' αυτήν, χωρίς όμως να εισπράττει ένα ευρώ από τα κοινοτικά κονδύλια ούτε και να δανείζεται; Θα εξακολουθήσουν να έχουν την ίδια νοσοκομειακή, ας πούμε, περίθαλψη; Και ποιο θα είναι το σχολείο, ποιο το μέλλον των παιδιών τους στην καθημαγμένη

χώρα όπου θα πρέπει να μεγαλώσουν. Το σκέφθηκαν άραγε καλά οι άνθρωποι αυτοί μέσα στον κατανοητό θυμό τους; Και ποιος εγγυάται ότι ακόμη και με φανταστικό μηδενισμό του χρέους σε μερικά χρόνια δεν θα το ξαναδημιουργήσουμε, όταν εξακολουθούμε να έχουμε τα ίδια μυαλά. Ο τόπος μας θα γιατρευτεί όταν επί τέλους εσωτερικεύσουμε την ανάγκη του μέτρου και επωμισθούμε το βάρος των προσωπικών μας ευθυνών. Γιατί δεν υφίσταται μέτρο χωρίς το αίσθημα της ευθύνης. Αλλωστε, το μείζον οικονομικό πρόβλημα δεν είναι η αναδιάρθρωση του χρέους, είναι η παραγωγική εκείνη δυναμική η οποία βασίζεται σε ένα δημόσιο υγιές, φιλικό εξ ίσου προς την κοινωνία και προς την επιχειρηματική πρωτοβουλία και προσπάθεια, όχι προς τα ελλείμματα. Εως εκεί, καθώς οι συναπαραίτητες δικαιοσύνη που δεν αρνησικιεί και παιδεία που διαπλάθει ανώτερο ήθος με πνεύμα ανοικτό και εγρήγορο είναι άλλης φύσεως θέματα.

Μ' αυτό το «άλλης φύσεως» υπαινίσσομαι κάτι το οποίο παραπέμπει στην βαθειά πίστι του πολιτικού συστήματος και την εμμονή των θεσμών στην έννοια και την ανάγκη του κοινού συμφέροντος, στην αναγνώριση της πολιτειακής ενότητας και της κοινωνικής συνοχής ως ορίου για τις πολιτικές αντιπαλοότητες και τις ποικίλες διεκδικήσεις των επί μέρους ομάδων και τάξεων. Η πόλωση του φανατισμού ενεργοποιεί την εσώτατη επιθυμία να αποκλεισθή, αν όχι ν' αφανισθή, από την πολιτική ζωή και σκηνή ο οχληρός αντίπαλος. Μήπως δεν είναι «οι άλλοι» πατριώτες, όπως συχνά καταγγέλλεται; Μην αμφιβάλλει κανείς: Όλοι αγαπούν την πατρίδα, καθείς όμως θεωρεί, ελληνικώτατα, ότι την αγαπά αποκλειστικά και μόνο αυτός!

* Ο κ. Στέλιος Ράμφος είναι συγγραφέας.